

Družba je vse bolj potrošnica znanja, namesto da bi ga ustvarjala

Ob 60. obletnici mature Danes ne gre za vsesplošen napredek znanja, ampak zgolj za sprejemanje in posnemanje tujega znanja, so prepričani zadnji maturanti osemletne klasične gimnazije

Na praznovanje visoke obletnice je prišlo dvanajst nekdanjih sošolk in sošolcev. FOTO BLAŽ SAMEC

LJUBLJANA – »Pouk latinščine, stare grščine in dragocena klasično-humanistična splošna izobrazba so močno zaznamovali našo poklicno pot in življenje,« ob 60. obletnici mature ugotavljajo zadnji maturanti še osemletne klasične gimnazije v Ljubljani, ki je bila leta 1958, po uvedbi osemletne osnovne šole in štiriletne gimnazije, ukinjena.

ANDREJA ŽIBRET IFKO

Takrat sta kot zadnja na osemletni državni klasični gimnaziji v Prežihovi ulici, v zgradbi, kjer je danes osnovna šola Prežihovega Voranca, maturirala dva razreda, v vsakem je bilo 40 maturantov. »Ta naša klasična gimnazija je bila direktna naslednica neprekinjenih latinskih šol v Ljubljani, najstarejših v Sloveniji. Prvo, ki je delovala od leta 1563 do 1598, sta ustanovila Primož Trubar in Adam Bohorič,« pojasnjuje Bogdanka Pirc Marjanovič, predsednica Društva klasikov, ki so ga leta 2000 ustanovili prav maturanti te nekdanje klasične gimnazije.

- Pred 60 leti so maturirali zadnji maturanti ljubljanske osemletne klasične gimnazije.
- Latinščina je odličen učni program za urjenje spomina.
- V Evropi je že opaziti potrebo po vrnitvi humanističnih izobraževalnih programov.

Osem let latinščine in pet let stare grščine

V njihovem razredu, 8. a, je bilo 22 maturantk in 18 maturantov. Leta 1950 se je v štiri prve razrede vpisalo 157 učencev. Nato pa se je število krčilo, najprej z osipom do male mature po četrtem razredu, zatem še do osmega razreda in velike mature, ko je v dveh razredih maturiralo skupaj 80 dijakov. Od prvega razreda gimnazije so se poleg prvega tujega jezika, to je bila nemščina, učili tudi latinščino in iz obeh opravljali maturo, staro grščino pa so se učili pet let, od četrtega razreda. V višjih razredih so imeli možnost neobveznega pouka jezikov, denimo angleščine in francoščine; zaradi znanja latinščine je namreč zado-stovalo od dve do tri leta učenja, da so pridobili dodatno znanje še teh jezikov.

Skromni dijaki in strogi, a človeški profesorji

»Dijaki smo bili skromni, nobenih razlik ni bilo čutiti, čeprav smo prihajali iz zelo različnih okolij,« se spominja Meta Mencej. Profesorji so bili sicer strogi pri znanju, vendar globoko človeški in tolerantni do svojih učencev. »Za nas so bili vir znanja in avtoriteta, bili pa so tudi naši vzgojitelji. Da bi starši posegali v njihovo strokovno delo, je bilo nepredstavljivo.«

Vseh osem let je bil njihov razrednik profesor latinščine in grščine Ivan Sivec, pripoveduje Barica Marentič Požarnik, in šele pozneje so se zavedeli, kako očetovsko je bedel nad njihovim razvojem in jih vseskozi nevsiljivo spodbujal. Pred pisanjem šolskih nalog iz grščine so »spjino-rirali«, to nalogo je imel poznejši

znani violinist Vlado Škerlak, ki je sedel v prvi klopi in sošolcem sporočal, na kateri strani *Iliade* je imel profesor dalj časa odprt učbenik, nato pa so si pomagali s Sovretovim prevodom pod klo-pjo. Razrednik jih je spregledal in pred testom prebral ustrezne odlomke v slovenščini. Nato so

»Latinščina danes ni več pogovorni jezik, je pa odličen učni program za razvijanje umskih sposobnosti na vseh stopnjah učenja.«

se jih lotili mirno in jih prevedli samostojno.

Imeli so srečo, da so doživeli pouk legendarnega profesorja geografije Pavla Kunaverja, ki jih je vzgajal v občudovanju zanimivosti narave in sveta in je rad ponavljal: »Vse to, kar je v učbenikih, je le ožeta citrona.« Pisatelj in profesor Anton Ingolič jih je včasih zabaval s pripovedmi

o svojih študentskih pariških izkušnjah.

Vsi po vrsti so »darovali Neptunu«

Razrednik je upošteval njihove želje za majske izlete, ki so bile usmerjene na hrvaško obalo, v Opatijo, Lovran, Crikvenico. Nekoč jih je, ko so se z ladjo vračali na Reko, zajel pravi vihar in so vsi po vrsti »darovali Neptunu«, kot se reče po klasično. Lepe spomine imajo tudi na maturitetno potovanje po Italiji, ko so z vlakom prepotovali dolgo pot čez Trst, Benetke, Firenze in Rim, vse do Neaplja. »Nobenih ekscesov ni bilo, o katerih občasno slišimo danes, le italijanski mladeniči so požvižgavali za našimi dekleti, saj je bila tako velika skupina tujih mladenk takrat atrakcija.«

Maturantke kot pomladni šopek

Janko Koren se spominja, da ga je prišla profesorica zgodovine in umetnostne zgodovine Vida Wedam vprašati, ko je na maturi potegnil listek, ali zna odgovoriti na vprašanja: »Bila je bolj zaskrbljena kot jaz.« Meta Mencej pa

je povedala, da je bilo prav takrat, ko so končali osmi razred, zaradi smrti politika Đura Salaja razglašeno žalovanje, tako da maturanti niso smeli paradirati po mestu, izprosil so si samo pohod okoli šole: »Sošolke smo se dogovorile, da ne bomo imele črnih maturantskih oblek, ampak takšne v pastelnih barvah. V tem smo bile prve! Ko je prof. Wedamova tisti dan prišla v razred, je navdušeno vzkliknila, da smo kot pomladni šopek.«

»Po maturi še vedno marsikdo ni vedel, katero poklicno pot bo izbral, vendar so nam bila odprta vrata na vse študije, četudi so nekatere fakultete zahtevale še sprejemni izpit,« se spominjajo. Od 40 maturantov iz 8. a se jih je na fakultete vpisalo in tudi diplomiralo 37, trije pa so se zaposlili z maturitetno izobrazbo.

Odlična podlaga za naprej

V poznejšem poklicnem delu so bili uspešni vsi, doma in v tujini. Štiri je sošolci in sošolka so postali doktorji znanosti, med njimi trije univerzitetni profesorji, iz njihovega razreda je izšel tudi predsednik Slovenske akade-

mije znanosti in umetnosti Jože Trontelj. Latinščina danes ni več pogovorni jezik, je pa odličen učni program za razvijanje umskih sposobnosti na vseh stopnjah učenja, menijo.

»Danes, v času neizmerne razmaha informatike, smo vsi prepričani o velikem, vse-splošnem napredku znanja. V resnici pa gre le za informiranje, za sprejemanje in posnemanje tujega znanja, kar ni enako učenju, ki gradi naše lastno znanje in kreativnost. Tako tehnično izobražena družba se vse bolj spreminja v potrošnico znanja in ne v njegovo ustvarjalko,« ugotavljajo maturanti.

Vendar pa je v Evropi že mogoče opaziti potrebo po vrnitvi humanističnih izobraževalnih programov, med njimi latinščine. Ob svoji obletnici si želijo, da bo tudi Slovenija kmalu spoznala njihovo vrednost in poskrbela za nadaljnji obstoj in razvoj te kakovostne, že poltisočletne in tradicionalne izobrazbe na naših tleh. V uredništvu *Dela* maturantom najlepše čestitamo in želimo, da se jim ta želja izpolni.